

LAHJAKKAAT OPPIJAT - Musiikillisesti lahjakkaat ammatillisessa koulutuksessa

Hannele Incrosnatu

Tammikuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Hannele Incrosnatu	Julkaisun laji Kehittämishanke	
	Sivumäärä 27	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus Salainen _____ saakka	
Työn nimi Lahjakkaat oppijat – Musiikillisesti lahjakkaat ammatillisessa koulutuksessa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Outi Pylkkä		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lahjakuus on aina kiehtonut ihmisiä. Lahjakuuteen liitetään usein myös luovuus. Lahjakuuden lajeja on monenlaista. Käsittelen työssäni musiikillista lahjakuuta. Aihe kiinnostaa minua, koska työskentelen ohjaustehtävissä Joensuun konservatoriolla. Koska en ole itse muusikko ja opetan musiikkialan perustutkinnon opiskelijoita, halaisin lisää tietoa musiikillisesta lahjakuudesta ja sen erityispiirteistä. Tutkimukseni auttaa minua paremmin ymmärtämään ja jäsentämään opetustani musiikillisesti lahjakkaiden parissa.</p> <p>Olen tehnyt pienimuotoisen tutkimuksen Joensuun konservatorion Muusikon koulutusohjelmaan hakeneiden opiskelijoiden todistusten keskiarvoista ja lomakehaastattelun lukuvuonna 2006 ja 2007 aloittanelle opiskelijoille. Lomakehaastattelun avulla olen pyrkinyt selvittämään, kuinka monen opiskelijan perheessä myös musiikkia harrastavia ja musiikkialan ammattilaisia.</p> <p>Tutkimustulosteni perusteella voidaan päätellä, että musiikillisesti lahjakkailta opiskelijoilla on todistusten keskiarvo parempi ja huomattavastikin parempi kuin keskimäärin ammatilliseen opilaitokseen hakeutuvilla yleensä. Samoin tutkimustulokset osoittavat, että tutkimuksessa mukana olevien opiskelijoiden vanhemmista tai sukulaisista on musiikkia harrastava tai musiikin alalla työskentelevä ja useimmilla myös sisarukset olivat musiikkia harrastavia.</p>		
Avainsanat (asiasanat) lahjakkaat, luovuus, musiikillisesti lahjakkaat		
Muut tiedot		

Author(s) Hannele Incrosnatu	Type of Publication Development Project Report
	Pages 27
	Hannele Incrosnatu
	Confidential Until _____ ☐
Title Gifted students – Musically gifted students in vocational studies	
Degree Programme Vocational Teacher Education College	
Tutor(s) Outi Pylkkä	
Assigned by	
Abstract Talent has always interested people. Talent usually is accompanied by creativity. There are many kinds of talent. My thesis addresses the musically gifted student. That interests me, because I am working as a teacher and mentor in Joensuu Conservatory. Because I am not a musician myself, but I teach musicians, I want to know more about musical talent, and it's characteristics. My research helps me understand better, and analyse my teaching of musically gifted students. I have done research on students' academic average in the Joensuu Conservatory music training program, and also done written interviews of students that began their studies in the years 2006 and 2007. With the written interview, I intend to investigate how many of each student's parents, family or siblings are also either musically gifted, music professionals or musical amateurs. The results shows that musically gifted students have a higher academic average than students in other vocational studies. The results points out also, that almost all the students which were interviewed have parents who are music professionals or musical amateurs, and many have siblings who study music.	
Keywords gifted, creativity, musically gifted	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 TUTKITTUA TIETOA LAHJAKKUUDESTA.....	6
3 LUOVUUS ON TÄRKEÄÄ.....	9
4 MUSIIKILLINEN LAHJAKKUUS	11
5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO	16
6 EMPIIRISEN AINEISTON TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELU	21
7 POHDINTA	22
LÄHTEET.....	26
LIITTEET.....	28
Liite 1. Ensimmäinen liite.....	28

1 JOHDANTO

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena on selvittää lahjakkuutta ja erityisesti musiikillista lahjakkuutta. Olen valinnut aiheen, koska työskentelen taideoppilaitoksessa ja tarvitsen enemmän tietopohjaa omaa opetustani varten, kuinka lahjakkaat oppijat voitaisiin paremmin ottaa huomioon opetuksessa. Poikkeuksellisen kyvyn omaavaa arvostetaan. Niin sanottuja ihmelapsia, jotka ovat saavuttaneet esimerkiksi erinomaisen soittotaidon jo harvinaisen nuorena, on vain yksi tai kaksi miljoonasta ihmisestä.

Työskentelen Joensuun konservatoriossa, jossa opiskelijat ovat musiikillisesti lahjakkaita nuoria ja aikuisia. Ammattiopiskelijoista kolmekymmentä prosenttia suorittaa samanaikaisesti myös lukion opintoja, toinen kolmannes yliopistotutkintoa Joensuun yliopiston eri tiedekunnissa sekä loput opiskelijoista ovat opiskelemassa vain musiikkialan perustutkintoa ja on pääsääntöisesti jo lukion oppimäärä suoritettu. Vain vajaat 10 prosenttia Joensuun konservatorion ammattiopiskelijoista tulee opiskelemaan suoraan peruskoulusta. Opiskelijapohja ei ole tyypillinen ammatillisen koulutuksen suorittajilla, jossa opiskelijat yleisemmin tulevat suoraan peruskoulusta suorittamaan pelkästään ammatillisia opintoja eikä samanaikaisesti ainakaan yliopisto-opintoja. Tosin kaksoistutkintojen suorittajien määrän kasvu on lisääntynyt huomattavasti ammatillisissa oppilaitoksissa viime vuosina.

Olen valinnut kehittämiskohteekseni musiikillisesti lahjakkaat, koska minun on helppo saada varsinaista tutkimusaineistoa itse oppilaitoksesta. Aineistona olen käyttänyt muusikon koulutusohjelman keväällä 2006 ja 2007 pääsykokeissa olleiden opiskelijoiden todistusten keskiarvoja. Olen lisäksi tehnyt lomakekyselyn syksyllä 2007 aloittaneelle 11 opiskelijalle, jotta saisin kattavamman näkökulman kehittämishankkeeseen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että musiikillisesti lahjakkailta on myös hyvä tai erityisen hyvä opintomenestys opintojensa alusta alkaen. Joensuun konservatorioon muusikon koulutusohjelmaan tutkimukseen 2 viimeisen vuoden valituilla opiskelijoilla oli kaikkien todistusten keskiarvojakauma yhteensä 8,6. Opintomenestys on normaalia parempaa verrattuna koko verrokkijoukon keskiarvoon.

Lähdekirjallisuuden avulla olen pyrkinyt saamaan tutkimukseeni teoriataustaa. Suomessa ei lahjakkaita oppijoita juuri eriytetä peruskoulussa eikä lukiossakaan. Laki säättää jo sen, että kaikille ikäluokille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tasavertaista opetusta.

Viime aikoina on ollut runsaastikin keskustelua ja vaatimuksia, että lahjakkaille oppijoille tulisi taata eriyttävää opetusta. Kuudessa suomalaisessa lukiossa on saatu hyvin kokemuksia syventävistä kursseista, joita on järjestetty erityisesti erilaisille oppijoille – lahjakkaille nuorille. Kurssit ovat olleet ns. koulun oppimäärän ylittäviä kursseja esimerkiksi biologiassa, filosofiassa ja psykologiassa. Myös Britannian kokemuksista on saatu mallia. Siellä annetaan opettajille täydennyskoulutusta lahjakkaiden opettamisessa.

Opettajana voin todeta, että musiikillisesti lahjakkaat ovat ”helppoja” oppijoita, jotka tosin vaativat paljon opettajaltakin. Opiskelijoiden luovuus on havaittavissa sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyssä. Opettajalle työskentely musiikinopiskelijoiden kanssa on erittäin mielekästä ja innostavaa.

Sibelius Akatemiassa on menossa laajempi musiikillisesti lahjakkaiden nuorten ja lasten tutkimus, joka valitettavasti on vielä kesken, eikä tutkimustuloksia ole ollut mahdollista saada tähän kehittämishankkeeseen. Suomessakin kaivataan ”ilmastonmuutosta” lahjakkaiden opettamisen erikoishaasteista.

2 TUTKITTUA TIETOA LAHJAKKUUDESTA

Uusikylä on useissa teoksissaan käsitellyt lahjakkuutta ja erityisesti luovuuden havaitsemista jo varhaislapsuudessa. Hän kritisoi kuten monet muutkin tutkijat, että suomalaisessa koululaitoksessa ei välttämättä olisi järkevää tasapäistä kaikkia lapsia ja nuoria. Luovuu-delle ja oma-aloitteisuudelle täytyisi antaa enemmän tilaa. (Uusikylä 1994, 100.) Totta on, että nykyinen koululaitos suosii oppijoiden oma-aloitteisuutta huomattavasti enemmän kuin 1960 -luvun koulu. Mutta olisiko vieläkin varaa eriyttää opetusta?

EVA:n tilaama tutkimus ,jonka Suomen Gallup toteutti kyselylomak-keen avulla 1010 opettajalle jo 1980-luvulla , kertoo sen mikä jo tiedettiinkin yleisesti. Peruskoulussa ja lukioissa erityisesti lahjak-kaille oppilaille olisi luotava lisää edellytyksiä oppimiselle ja kehiti-tymiselle. Lahjakkaiden oppilaiden asema on esim. yläasteella han-kala, koska yläasteella ei oppilas itse voi juurikaan valita mitä opis-kelisi syvemmin, vaan kaikki on ”ylhäältä määrättyä”. EVA:n raport-ti paljastaa muutakin mielenkiintoisia tuloksia. Esimerkiksi sen, että yliopistoissa on arviointien mukaan parasta kirjallinen esitystaito (arviointien keskiarvo 7,9), huonointa on taas käden taidot (5,8). Ammatillinen koulutus antaa taasen parhaat valmiudet käden taitoi-hin ja huonoimmat valmiudet kielitaitoon.(Uusikylä 2003, 110 – 114.)

Ihmisen älykkyyttä on ensimmäisen kerran selvitetty vuonna 1905 Binét:n ja Simonin julkaistua ensimmäisen älykkyytestin. Testien mittaamaa älykkyyttä on käytetty usein miltei ”lahjakkuuden” syno-nyminä. (Uusikylä, 2003, 61 – 62.)

Terman on julkaissut jo vuonna 1916 ensimmäisen version älyk-kyystestistään, jolloin ns. älykkyydosamäärä (ÄO) tuli tunnetuksi. Älykkyytestit ovat siitä asti yhdenmukaistettu siten, että suurilla joukoilla älykkyydosamäärien keskiarvoksi muodostuu sata. Testien

tuottamat älykkyysherktoimet jakautuvat normaalijakauman mukaisesti siten, että keskitasoisia kertoimia on paljon ja korkeita ja matalia kertoimia suhteessa yhtä paljon. Älykkyydosamäärien keskiarvo on AO 100. Keskimäärin 68 prosenttia ihmisistä saa älykkyydosamäärän väliltä 85 -100 ja noin kaksi tai kolme prosenttia yltää vähintään osamäärältään 130 prosenttiin. Testien mittaama älykkyys tarkoittaa yleistä henkistä kykyä ja tämän mukaan älykäs ihminen on oppimiskykyinen ja kykenee ajattelemaan käsitteellisesti ja ratkaisemaan ongelmia. Älykkyys on osaksi periytyvää (n. 50 – 60 prosenttisesti). On kuitenkin muistettava, että älykkyystestit eivät mittaa ihmisen luovuutta, luonnetta, temperamenttia tai persoonallisuuspieriteitä. Älykkyys jalostuu iän myötä lahjakkuudeksi, jos olosuhteet ovat suotuisat. Siihen tarvitaan lujasti työtä ja opiskelua ja sisäistä halua itsensä kehittämiseen. (Goleman 1998, 59.)

Uusien lahjakkuusteorioiden kehittäjien Gardner:n ja Sternberg:n mukaan on olemassa ainakin kahdeksan toisistaan suhteellisen riippumatonta "älykkyyttä":

- lingvistinen
- loogis-matemaattinen
- musiikillinen
- spatiaalinen (avaruudellinen hahmotuskyky)
- kehollis-kinesteettinen
- interpersoonallinen (kyky tulla toimeen muiden kanssa)
- intrapersoonallinen (kyky ymmärtää itseä)
- naturalistinen (luonnon ymmärtäminen).

Gardner korostaa tutkimuksissaan, että lahjakkuus tulisi määritellä ihmisen aikaansaannoksistaan eikä testituloksista. Esimerkiksi lapsilla spontaani harrastuneisuus on hyvä lahjakkuuksien indikaattori. Lapsille tulisi hänen mukaansa antaa mahdollisuuksia löytää oma lahjakkuutensa. Gardner toteaaakin, että kenestäkään ei tule muu-

sikkoa ilman soitinta eikä kenestäkään uimaria ilman vettä. (Uusikylä 1999, 109.)

Sternberg taas toteaa tutkimuksissaan, että on eroja analyttisen, syntetisoivan ja käytännöllisen lahjakkuuden välillä. Analyttisesti lahjakas ratkaisee ongelmia sääntöjen mukaan. Luovaa lahjakkuutta edustaa syntetisoivasti lahjakas ja käytännöllisesti lahjakas on usein heikko koulussa. (Uusikylä 1999, 109.)

Psykoanalyttikko Alice Miller on tutkinut laajasti lahjakkaita lapsia ja toteaaakin, että he ovat narsistisia ja herkkiä. Heidän lapsuutensa on ollut onnellista ja heitä on tuettu ja kannustettu toteuttamaan itseään. Silti useat heistä olivat hyvin masentuneita ja heidän todettu lahjakkuutensa ei päässyt esille, koska heidän tunnemaailmansa oli niin kehittymätön. (Miller 1979, 59 – 60.)

Myös Ruokosen tutkimuksen mukaan lahjakkuutta on useaa lajia. Näitä ovat esimerkiksi liikunnallisuus, matemaattisuus, musikaalisuus tai ihmissuhteiden ja tunteiden käsittelyn taito. Ruokosen mielestä on tärkeää tunnistaa osa-alue, johon lapsella on eniten taitoja ja innostusta. Ympäristöllä on Ruokosenkin mukaan ratkaiseva vaikutus lahjakkuuden kehittymisessä todelliseksi huipputaidoksi. Tutkija toteaaakin, että jokainen lahjakkuus tarvitsee myös valtavasti tukea kehittyäkseen alansa huipuksi. Lahjakkaille lapsille ja nuorille on tärkeää, että he saavat kokea tulevansa ymmärretyksi. Tutkijan väitöskirjan mukaan lahjakkailta lapsilla oli turvallinen kotiympäristö ja hyvä kiintymyssuhde vanhempiinsa. Tutkimuksessa mukana olevien lapsien vanhemmat olivat tietoisia lastensa esiintulevasta lahjakkuudesta ja pyrkivät tukemaan lastensa harrastustoimintaa. (Ruokonen 2005, 22 – 110.) Omassa tutkimuksessanikin vanhempien mukanaolo ja musiikin harrastukseen kuljettaminen ja kannustus olivat kaikilla tutkituilla nuorilla mainittu.

3 LUOVUUS ON TÄRKEÄÄ

Luovuutta pidetään erityislahjakkuuden ylimpänä tasona. Luova ihminen uskaltaa toteuttaa itseään, hän luo jatkuvasti jotakin uutta ja omaperäistä. Jokainen ihminen on tavallaan luova, mutta uskallus ja rohkeus saattavat puuttua. Usein on kuultu sanottavan, että ”koulu tappaa lapsen luovuuden”. Luovuutta voidaankin käyttää moneen tarkoitukseen. Taiteilijoita pidetään usein luovina henkilöinä. Tunnetut kuvataiteilijat ja säveltäjät ovat tästä hyvä osoitus. Luovat ihmiset eivät ole luovia mielenterveysongelmiensa ansiosta, vaan niistä huolimatta.

Florida on todennut, että luovuus vetää puoleensa muita luovia ihmisiä. Tästä on hyvänä esimerkkinä maailmalla eri metropoleihin syntyneet alueet, joissa eri alojen taiteilijat ovat muuttaneet samoihin kaupunginosiin ja taiteen alalla on syntynyt uusia innovatiivisia ratkaisuja ja poikkitaiteellisia luomuksia. Luovassa yhteisössä vallitsee vapaa ilmapiiri ja keskinäinen luottamus. (Florida 2005, 335 - 336.)

Vihtavuori mainitsee tutkimuksessaan luovista lahjakkaista, jossa hän oli kerännyt aineistoa yhteensä 148 henkilöstä, joista taiteita edustivat kuvataiteilijat, kirjailijat, näyttelijät, muusikot, rock - muusikot sekä suunnittelijat (pukusuunnittelijat, lavastajat sekä arkkitehdit). Tieteen edustajia tutkimuksessa olivat lääketieteen tutkijat, teknisen alan tutkijat ja keksijät. Urheilua tutkimuksessa edustivat uimarit ja jalkapalloilijat. Naisia ja miehiä oli tutkimuksessa miltei yhtä paljon. Yhteenvetona luovuuden määrittelyssä hän toteaa, että tärkeimpiä ominaisuuksia luovuudelle olivat kunnianhimo, sosiaalisuus, herkkyys aistia ja älykkyys (Uusikylä 1996, 116 – 117).

Csikszentmihályin luoma flow -käsite kuvaa luovan prosessin subjektiivista kokemista. Flow -kokemus tarkoittaa sitä, että tietty toimin-

ta nousee niin nautinnolliseksi, että kaikki muu on sen rinnalla toisarvoista. Muusikolla tämä voi tarkoittaa sitä, että jonkin säveltäjän teos aiheuttaa soittajalle niin voimakkaan kokemuksen, että muusikko eläytyy täysin soittamiseensa ja kaikki mitä musiikin ja hänen kehon ympärillään tapahtuu, unohtuu täysin. Flow- kokemukseen pystyvä ihminen on löytänyt oman onnensa lähteen ja tietoisuuden kontrolloitu suuntaaminen ei ole vain älyllinen taito, vaan se vaatii lisäksi paljon tahdonvoimaa ja tunnetta eläytyä. Henkilöt, jotka ovat kokeneet flow –ilmiön ovat maininneet seuraavia asioita flown edellytyksiksi:

- kokemus mahdollistuu, kun toiminta voidaan suorittaa alusta loppuun asti
- toiminta vaatii täydellistä keskittymistä
- toiminnalla on tavoitteet
- toiminnasta saa palautetta
- yksilö toimii siten, että kaikki käy kuin itsestään, mitään murehtimatta
- yksilö kokee kontrolloivansa toimintaansa koko ajan
- tietoisuus omasta itsestä häviää, mutta palaa prosessin jälkeen entistä selvempänä
- ajan käsite häipyä, minuutit muuttuvat tunneiksi, tunnit minuuteiksi

Useinkin luovat yksilöt uskaltavat antaa primari-prosessien vietäviksi. Tämän tyyppinen työskentely sopii taiteilijoille, kun taas tiedemiehet työskentelevät systemaattisesti ja johdonmukaisesti (Uusikylä 1999, 65 – 66, Uusikylä 2003, 209 – 215).

Jamison on kuvannut taiteilijoiden ja kirjailijoiden luomisprosessia hypomaanista tilaa muistuttavaksi periodiksi. Tämän mukaan luovaa prosessia edelsi unen väheneminen, mieliala muuttui juuri ennen luovaa prosessia (levottomuutta ja riehakkuutta), toisilla taas esiintyi ahdistuneisuutta ja itsemurha-ajatuksiakin.

(Uusikylä 1999, 64.)

Uusikylä jakavaa luovuuden neljään elementtiin, jotka ovat: yksilö, prosessi, produkti ja ympäristö. Elementteistä *yksilö* pitää sisällään ihmisen kypsän persoonallisuuden, energisyyden, älykkyyden, leikkillisyyden, fantasiat, ekstroverttiyden, nöyryyden, kapinallisuuden, intohimoisuuden ja kärsivän asenteen. Luovat ihmiset ovat lisäksi yksinäisiä ja viihtyvät myös yksin. *Prosessi* pitää sisällään neljä eri vaihetta, jotka ovat ongelman löytäminen, hautomisvaihe, oivallus ja lopuksi ratkaisun oikeellisuuden hyväksyminen tai hylkääminen. *Produkti* käsittää tuotteliaisuuden, kriteerit ja yksilön elämänkaaren. *Ympäristö* sisältää vapauden, luovan organisaation sekä sisäisen ja ulkoisen motivaation. (Uusikylä 1999, 56 – 77.)

Skinner väittää, että luovuus on satunnaisten ympäristötekijöiden ja biologisen kehityksen tulosta eikä lainkaan luovan yksilön ansiota. Skinner on tunnettu behavioristi ja perusti oman käsityksensä behaviorismin perusajatuksen. (Uusikylä 1999, 40 – 41.)

Ruokosen tutkimustulokset osoittavat, että lahjakkaiden lasten luovassa ja musiikillisessa ajattelussa on eroja, eivätkä luovan ajattelun ja musiikillisen ajattelun testitulokset ole yhteydessä älykkyyteen. Tutkija toteaaakin, että luovan ajattelun arviointi ja kuvaaminen on erittäin haasteellista ja vaativaa sen monitahoisuuden vuoksi. (Ruokonen 2005, 113 – 128.)

4 MUSIIKILLINEN LAHJAKKUUS

Karman mukaan musikaalisuuden yhteydet esimerkiksi yleiseen älykkyyteen voidaan todeta erityiskyvyiksi, ”jossa yleistä älykkyyttä voidaan ajatella mitattavan joko sitä varten tehdyillä testeillä tai keskimääräisellä menestymisellä monissa erilaisissa älykkyydestävissä” (Karma 1986, 43 – 44). Karma mukaan musiikinopettajilla

on useimmiten käsitys, että älykkyydellä ja musikaalisuudella on selvät yhteydet (Karma 1986, 74 – 75).

Tämä ei pidä täysin paikkaansa, koska musiikinopettajat kohtaavat oppilaansa yleensä vain musiikkiin liittyvissä tilanteissa, jossa musikaaliset oppilaat pääsevät osoittamaan musikaalista lahjakkuuttaan. Karma on kuitenkin sitä mieltä, että musikaalisuustestit saatavat mitata myös yleistä älykkyyttä. (Karma 1980, 16.) Tulokset ovat samansuuntaisia kirjallisuudessa esiintyvien muidenkin näkemysten kanssa. Tutkimuksien tavallisin tulos on, että älykkyyden ja musikaalisuuden välillä on hieman positiivista korrelaatiota. Tämä tarkoittaa sitä, että keskimäärin musikaaliset ovat älykkäitä, mutta yksittäistapauksissa tämä tulos voi vaihdella suurestikin. (Karma 1980, 69 - 88.)

Karman mukaan verbaalisella ja spatiaalisella lahjakkuudella on selviä yhteyksiä musikaalisuuteen ja musiikin havaitsemiseen. Esimerkiksi spatiaalinen lahjakkuus ja äänten hahmottaminen kehittyvät ihmisellä hyvin varhain lähes lopulliseen määräänsä. Samoin musikaalisuuden yhteydet kieleen tulevat Karman mukaan esiin yllättävissä olosuhteissa. Esimerkkinä tästä on Kodály'n musiikinopetusmenetelmä, jonka on havaittu auttavan kielellisen alueen kehittymistä. (Karma 1986, 77 – 78.)

Musikaalisuuden yhteydet matemaattiseen lahjakkuuteen ovat osin ristiriitaisia. Tosin tutkimukset osoittavat, että monet matemaatikot ovat olleet hyviä amatöörimuusikkoja, vaikka harvemmin muusikot ovat hyviä matemaatikkoja. Karma toteaa kuitenkin, että Smithin tutkimukset tukevat sitä, että numeerinen ja matemaattinen lahjakkuus on erotettava toisistaan. (Karma 1986, 79.)

Myös Gardnerin mukaan Musiikillinen lahjakkuus on yhteydessä ainakin loogis-matemaattiseen ja spatiaaliseen lahjakkuuteen. Loogis-matemaattinen lahjakkuus on numeroiden ja loogisuuden älyk-

kyyttä eli erimerkiksi kykyä päätellä, asettaa asioita järjestykseen ja ajatella syy-seuraussuhteita. (Gardner 1983, 77 – 78.)

Maijala on väitöskirjassaan tutkinut ja haastatellut lahjakkaita muusikoita. Tutkimustuloksissaan hän toteaa, että perimä ja vanhempien musiikillinen lahjakkuus on erityisen lahjakkaiden muusikoiden salaisuus. Samoin perimän ja motivoivan ympäristön osuudella lieenee merkitystä lahjakkuuden syntyyn ja kehittymiseen. (Maijala 2003, 17.)

Maijalan tutkimuksessa on ollut mukana ”terävin kärki” menestyneimpiä suomalaisia muusikoita iältään 20 – 35-vuotiaita. Menestyneen muusikon määrittelyn Maijala on tehnyt sillä perusteella, että he joko konsertoivat koti- ja ulkomaisilla estradeilla ja pystyvät elättämään itsensä musiikin avulla. Tutkimuksessa on mukana myös muusikoita, jotka ovat saaneet arvostusta opetustyöstään ja saaneet kansainvälistä tunnustusta tai palkintoja korkeatasoisissa musiikkikilpailuissa. Tutkimus on tehty haastatteleamalla taidemusiikin edustajia. (Maijala 2003, 22 – 23.)

Itse lahjakkuuden osalta Maijala toteaa, että lahjakkuutta on kymmeniä ja satojakin lajeja (Maijala 2003, 52). Uusikylä on jo aikaisemmin todennut saman (Uusikylä 1993, 52 – 54).

Maijala korostaakin väitöskirjassaan Gagnén (2000) mallia lahjakkuudesta, joka toimii hänen väitöskirjansa viitekehyksenä. Mallin mukaan ”synnynnäisesti lahjakas yksilö tarvitsee tiettyjä sisäisiä ja ympäristöllisiä tekijöitä kehittyäkseen erityislahjakkaaksi”. Tutkija korostaa, että vuosikausien harjoittelu ja opiskelu ovat muusikolle välttämättömiä, jotta erityisosaaminen jollakin alueella voidaan saavuttaa. Tähän tarvitaan sekä ulkoisia tekijöitä että sisäisiä tekijöitä. Sisäisistä tekijöistä tärkeimpiä ovat motivaatio, odotukset halu harjoitella. Ympäristötekijöistä tutkija pitää tärkeimpinä kotia, opettajia sekä yhteiskunnan arvomaailmaa. (Maijala 2003, 56 – 57.)

On totta, että harjoittelun tärkeyttä musiikillisesti lahjakkaan henkilön kohdalla ei voi vähätellä. Säännöllinen harjoittelu on tärkeä tekijä sekä huipputason saavuttamiseksi että sen ylläpitämisessä.

Muusikoiden motorista lahjakkuutta on vähän tutkittu, mutta kiistatta sillä on merkitystä. Puhutaan ns. ”pianistin sormista” ja huippuviulisteille olisi kehittynyt kyynärvarren kierto liikettä helpottavia ominaisuuksia, jotka ovat mukautuneet fysiologisesti sopiviksi soittaa ja harjoitella yhä enemmän. Fysiologisia muutoksia on huippusoittajilla havaittu aivojen rakenteellisina muutoksina. (Maijala 2003, 61.)

Perimän vaikutuksia musiikilliseen lahjakkuuteen on viime vuosina tutkittu verraten paljon. Vertailtaessa muusikkojen ja ei-muusikkojen aivotoimintaa voidaan havaita, että kuuloaivokuoren toiminta on voimakkaampaa muusikoilla ja aivopuoliskoja yhdistävä aivokurkiainen on laajempi ei-muusikoilla. Monet tutkijat ovat kuitenkin osoittaneet, että harjoituksella voidaan vaikuttaa tällaisten aivomekanismien toimintaan. (Maijala 2003, 75.)

Maijala toteaaakin väitöskirjassaan, että menestyneillä muusikoilla on erittäin voimakas sekä sisäinen että ulkoinen motivaatio soittaa ja harjoitella. Esiintymishalukkuutta korostettiin erityisen paljon huippumuusikoiden kohdalla. (Maijala 2003, 157.)

Maijalan tulosten mukaan, oikea ajoitus sekä ymmärtävä kasvattaja ovat olleet tärkeitä ja kriittisiä tekijöitä huippusoittajien kehityksessä. Muusikon prosessi kohti soittamisen eksperttyyttä on sarja ohjattuja toimintoja. Näitä toimintoja ovat:

- α kotikonteksti: vanhempien usko lapsen kykyihin, kannustus ja sisarukset
- α soitonopettajat; jokaisessa vaiheessa ”tehokas opettaja”
- α yleinen musiikkikulttuuri: musiikkioppilaitokset, musiikkikilpailut ja musiikkikritiikki

- ☒ soittamisen ilo ja nautinto
- ☒ usko omiin kykyihin ja sitkeys – harkittu harjoittelu
- ☒ musiikista muodostunut merkitykset, esiintymiset ja itsensä kehittäminen

Edellä mainittujen ohjattujen toimintojen edellytyksenä ovat muusiikon taipumukset ja lahjakkuus. (Maijala 2003, 184 – 185.) Tutkija toteaa kuitenkin, että musiikillisesti lahjakkaiden soittajien (tässä tapauksessa huippusoittajien) urakehityksessä kohtalolla ja luottamuksella soittajan lahjakkuuteen on ollut ratkaiseva merkitys. Maijalan mukaan kehittyminen musiikillisesti lahjakkaaksi ja pääseminen huipulle tapahtuu kohtalon ja luottamuksen/uskon välisessä jännitteessä. (Maijala 2003, 200.)

Tämä tarkoittaa, että kohtalolla on ollut sormensa pelissä siten, että soittaja on saanut ponnahduslaitoja ja mahdollisuuksia kehittyä huipulle. Samoin usko omiin kykyihinsä ja toivo, että muusikolla on potentiaalisia kykyjä, on ollut ratkaisevaa. Kohtalo voi olla myös riski tai uhkatekijä, sillä median mahti on armoton. Muusikon kohdalla ratkaiseva kohtalo voi olla sairaus, joka katkaisee loistavan uran. (Maijala 2003, 200.)

Moderni aivotutkimus tuottaa jatkuvasti uutta tietoa siitä, miten aivot käsittelevät musiikkia. Levitin uskoo, että musiikki ei ole mikään evoluution sivupolku, vaan pikemminkin osa aivojemme kovalevyä. Hän toteaa myös, että musiikkia harrastavien vanhempien lapset harrastavat todennäköisemmin musiikkia kuin ne lapset, joita musiikki ei ympäröi. (Kotiranta 2007.)

Kuten Maijala myös Levitinin mukaan harjoitus tekee mestarin muusikostakin eivätkä geenit. Levitinin toteaakin, että monet tutkimukset eri aloilta vahvistavat käsitystä ns. kymmenen tuhannen tunnin sääntöä. Kymmenen tuhannen tunnin harjoitus tarkoittaa käytännössä sitä, että muusikko harjoiteltuaan kolme tuntia päiväs-

sä ja 20 tuntia viikossa yli kymmenen vuoden ajan voi saavuttaa ”todellisen eksperttiyden”. (Kotiranta 2007.)

Musiikin ja aivojen monimutkaista yhteispeliä on tutkinut yhdysvaltalainen neurologi Oliver Sacks vasta ilmestyneessä kirjassaan Musicophilia. Sacks arveleekin, että musiikkiin liittyvillä tunnereaktioilla on oma erityinen fysiologinen pohja, joka toimii silloinkin kun ihminen kadottaa muut musiikilliset kykynsä. Tämä vahvistaa sitä käsitystä, että vasta tunneperäinen suhtautuminen musiikkiin luo tuloksia. (Kotiranta 2007.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on saada ymmärrystä siihen, miten musiikillisesti lahjakkaita nuoria ja aikuisia opetustyössä voitaisiin tukea. Vaikka kaikkia ihmisiä kiehtovat lahjakkaat ihmiset ja lahjakkuus, niin tuoreita tutkimustuloksia oli vaikea löytää.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän. Yleensä suosin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, koska laadullinen tutkimusmenetelmä kuvaa paremmin todellista elämää. Yleensä kuitenkin kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimustapa esitetään toisilleen vastakkaisina metodeina, mutta tutkimustyössä voidaan hyvinkin perustellusti käyttää molempia metodeja (Soininen, 1995, 34).

Avainkäsitteenä kvalitatiivisessa eli määrällisessä tutkimusotteessa on merkityksen tai mielekkyyden etsiminen, terveen järjen ymmärrys, selittäminen ja tilanteen määrittely. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään dokumentteja aineistona. Havaintoaineiston hankintatapoja voivat olla:

1. Valmiiden aineistojen käyttö
2. Lomaketutkimukset

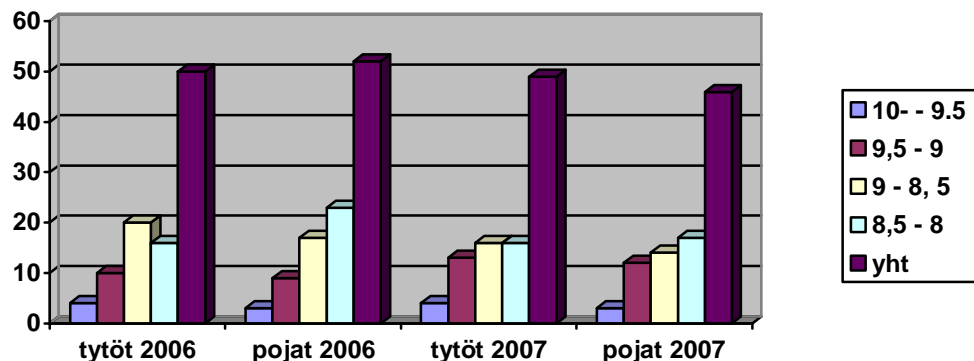
3. Havainnointi

4. Tekstianalyysi.

Kvantitatiiviselle tutkimusotteelle on tyypillistä deduktiivinen logiikka, joka tarkoittaa:

- ilmiössä esiintyvien piirteiden tarkastelua teorian pohjalta
- etenemistä teoriasta käytäntöön
- teorioiden/mallien tutkimista empiriassa
- tutkimuksen logiikan etenemistä yleisestä yksityiseen. (Soininen, 1995, 122.)

Tapaustutkimukseni perustuu dokumenttien (todistusten) tarkasteluun ajanjaksolla kevät 2006 ja kevät 2007 Joensuun konservatorioon muusikon koulutusohjelmaan hakeneiden opiskelijoiden todistusten keskiarvojen tarkastelusta. Menetelmänä on ollut otanta ja otannan kokonaan kevään 2006 hakijoista yhteensä 102 opiskelijaa ja keväällä 2007 yhteensä 95 hakijaa, joiden keskiarvot ovat olleet välillä 10 – 8. Olen jättänyt pois tutkimuksestani alle kahdeksan keskiarvolla valitut opiskelijat, joita hakeneista opiskelijoista on keväällä 2006 yhteensä 7 hakijaa ja keväällä 2007 yhteensä 5 hakijaa. Vuosittain valitaan opiskelemaan 25 – 30 ammattiopiskelijaa. (Kuvio 1.)

KUVIO 1. Keskiarvojakauma keväällä 2006 ja 2007 hakeneista opiskelijoista. Taulukossa mukana vain tutkitut opiskelijat, joiden keskiarvo oli välillä 10 – 8. (n=197)

Keväällä 2006 tutkimuksessa oli mukana 50 tyttöä ja 52 poikaa ja keväällä 2007 tutkimuksessa oli mukana 49 tyttöä ja 46 poikaa. Tyttöjen keskiarvot olivat 2006 hakeneilla paremmat kuin pojilla, mutta keväällä 2007 hakeneiden tyttöjen keskiarvot eivät olleet parempia kuin poikien. Tytöistä keskiarvolla 9,5 – 9 oli kaikkiaan 23 hakijaa ja pojista 21 (kevät 2006 ja kevät 2007). Erot eivät täten ole suuria. Eniten hakijoita oli keväällä 2006 – 2007 keskiarvojakaumalla 9 – 8.5 yhteensä 67. Tytöistä 36:lla pojista 31:llä oli keskiarvo kyseisellä välillä. Keskiarvolla 10 – 9.5 hakijoita oli sekä keväällä 2006 että keväällä 2007 yhteensä 14. Erot tyttöjen ja poikien välillä eivät olleet suuret.

Alle kahdeksan keskiarvolla hakijoita oli poikia enemmän, mutta nämä eivät ole mukana tutkimuksessa. Keskiarvo ei sisäänpääsyä oppilaitokseen ratkaise, mutta suuntaa antava se on kun tarkastellaan pääsykokeiden tuloksia. Pääsykoe koostuu kolmesta osiosta: soittokoe, teorialesti sekä henkilökohtainen haastattelu. Painotukset sisäänpääsyyn ovat seuraavat: soittokokeen osuus max 75, teorialestin 15 ja henkilökohtaisen haastattelun osuus 10. Yhteensä pisteitä voi saada 100. Noin 25 % vuosittain (5 vuoden tarkastelujaksolla) saa pisteitä yli 80 (max 100). Oppilaitokseen tulee vuosittain valituksi joka kolmas hakija. Karsinta on aika kova. Hakijoiden taso on kahden viimeisen vuoden aikana pysynyt melko vakiona. Erot tyttöjen ja poikien välillä ovat selvästi tasoittuneet. Hakijoista ja valituksi tulleiksi opiskelijoista 20 – 15 % saavuttavat erinomaiset sisäänpääsypisteet ja loput melko hyvät.

Tutkimukseni kvalitatiivisen eli laadullisen menetelmän otin mukaan, koska olen selvittänyt taustatutkimuksena aikaisempia lahjakkuuden tutkimustuloksia. Kvalitatiivisessa tutkimusotteessahan käytetään hyväksi aikaisemman tiedon ja teorian käyttämistä ”esiymmärryksenä”. Grönforshan on todennut, että laadullista tutkimusta ei voida hahmottaa sen paremmin induktiiviseksi eli aineistoläh-

töiseksi kuin deduktiiviseksi eli teorialähtöiseksi prosessiksi. (Leskinen (toim.) 1995, 52.)

Laadullinen tutkimus on usein luonteeltaan tapaustutkimus, eikä sillä haeta yleisemmin kovin laajaa yleistävyyttä: yleistävyys rajoittuu tutkittavaan tapaukseen (Eskola & Suoranta 1998, 69 – 71). Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan todellista elämää, löytämään tosiasioita ja tutkimaan kohdetta tai kohteita kokonaisvaltaisesti (Hirsijärvi 2000, 20 – 22). Kun Eskolan ja Suorannan (1999) mukaan kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä aineistonkeruumenetelmien monipuolisuus, tutkittavien elämään osallistuminen, harkinnanvarainen tai teoreettinen otanta, aineiston laadullis-induktiivinen analyysi ja hypoteesittomuus. Tutkijan asema on subjektiivinen ja tyyli- ja esitystapa ovat joustavia. (Eskola ym. 1999, 36 – 43.)

Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille. Tutkimukseen valitaan useinkin kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti. (Hirsijärvi ym. 2004. 153 – 155.)

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Näitä voidaan käyttää tutkimuksessa joko vaihtoehtoisina, rinnakkain tai eri tavoin yhdistettynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 16 – 21.)

Tutkimustuloksia vahvistaakseni laadin lisäksi lomakehaastattelun. Jaoin sattumanvaraisesti lomakkeita lukuvuonna 2006 ja 2007 aloittaneille yhdelletoista (11) opiskelijalle. Otanta oli sattumanvarainen, koska jaoin lomakkeet yhden päivän aikana tapaamilleni opiskelijoille, joiden tiesin aloittaneen opinnot joko lukuvuonna 2006 tai 2007 (liite 1).

Kahdeksalla (8) haastatelluista opiskelijoista molemmat vanhemmat tai ainakin toinen vanhemmista soitti tai oli soittanut jotakin instrumenttia. Viidellä (5) haastatelluista opiskelijoista jompikumpi vanhemmista toimi musiikin alalla (ammattimuusikkona). Soiton aloittamisikä oli yhdeksällä (9) opiskelijalla ollut 6 - 7 vuotta ja kahdella opiskelijalla 8 vuotta.

Johtopäätöksenä tästä voidaan todeta, että vaikka perimällä ei aikaisempien tutkimustulostenkaan mukaan ole merkitystä musiikinalan opiskelijoiden ammatinvalintaan niin ympäristökijöillä on ollut merkitystä musiikin koulutukseen hakeutumisessa. Vanhempien, sisarusten tai sukulaisten esimerkki on ollut joko ratkaisevaa tai melko ratkaisevaa muusikon uran valinnalle. Mielenkiintoista kyselyssä oli se seikka, että instrumentti oli vaihtunut noin puolella lomakekyselyyn vastanneista opiskelijoista soittouran aikana.

Kysymykseen montako tuntia viikossa opiskelija harjoittelee omatoimisesti soittamista tai laulamista jakauma oli melko laava. Yhdestätoista opiskelijasta kaksi vastasi harjoittelevansa vain 2 – 3 tuntia. Kolme opiskelijaa vastasi harjoittelevansa omatoimisesti 4 – 6 tuntia viikossa. Kolme opiskelijaa ilmoitti harjoittelevansa 8 – 10 tuntia viikossa ja yksi opiskelija ilmoitti harjoittelevansa 12 – 16 tuntia viikossa. Kaksi opiskelijaa vastasi harjoittelevansa noin 20 tuntia viikossa. Jakauma on mielenkiintoinen ja kuvastaa mielestäni selvästi sitä, mitä olen vuosien aikana suullisesti kysymällä saanut vastaukseksi 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta. Omatoiminen harjoittelu-aika lisääntyy selvästi viimeisen opiskeluvuoden aikana, koska pääaineen tutkinto ja opinnäytetyö ovat miltei poikkeuksetta viimeisen vuoden aikana. Opinnäytetyö on miltei kaikilla ammattiopiskelijoilla konserttimuotoinen, joka vaatii myös runsaasti harjoittelua. Vain 10 % ammattiopiskelijoista tekee kirjallisen opinnäytetyön.

Jokainen kyselyyn vastanneista oli saanut ammattitaitoisen musiikinopettajan opetusta musiikkiopistossa ennen muusikon koulutus-

ohjelmaan tuloan. Vastanneista 4 opiskelijaa oli suorittanut musiikkilukion.

6 LAHJAKKUUDEN TARKASTELU TULOSTEN PERUSTEELLA

Tutkimustulokset osoittavat, että musiikkioppilaitoksessa opiskelevat opiskelijat ovat aloittaneet musiikin harrastamisen miltei poikkeuksetta 6 – 7 -vuotiaina. On miltei mahdotonta tehdä johtopäätöksiä siitä, että ovatko he älykkäämpiä kuin keskiverto nuoret yleensä. Kurinalaisuus on havaittavissa sekä harjoittelin määränä että kahden tutkinnon suorittajien melko suurena määränä tutkituista.

Älykkyyttä on niin monenlaatuista. Pelkkä todistusten keskiarvo ei kerro kaikkea mutta suuntaa antava se kyllä mielestäni on. Ihminen voi olla niin monella tapaa älykäs, kuten monet tutkijat ovatkin todenneet.

Oman tutkimukseni mukaan voidaan todeta, että Joensuun konservatorioon valitut opiskelijat ovat saavuttaneet hyvän todistuksen myös ahkeruudellaan ja tunnollisuudellaan. Nämä taidot auttavat muusikkoa myös musiikin opiskelussa kuten muutenkin elämässä.

Varhain aloitettu musiikin harrastaminen on edesauttanut opiskelijoita etenemään opinnoissaan kohti ammattimuusikon uraa ja monella opiskelijalla onkin jatko-opintosuunnitelmissa Sibelius Akatemiaan sisäänpääsy perusopintojen jälkeen. Vanhempien vahva tuki ja kannustus ovatkin edesauttaneet tulevia ammattilaisia jatkamaan musiikkiopintoja jo lapsesta asti. Ilman innostavaa ympäristöä ja vanhempien kannustusta ei ehkä monikaan nuori olisi jatkanut soittouraansa alkua pitemmälle.

OECD:n Pisa -vertailujen mukaan Suomen peruskoululaiset ovat maailman kärkeä niin lukemisessa kuin laskemisessa ja luonnontieteissäkin. Totta on, että ihan huipputuloksiin ei Suomessakaan päästä, sillä lahjakkaiden tai ”eri-

tyiskiinnostuneiden” opetuksesta ei täällä edes juuri ääneen puhuta, sillä valalla on edelleen sitkeä käsitys, että hyvät pärjäävät aina.

Mutta kuten Uusikylä, Maijala, Coleman, Levitin sekä Sacks ovat tutkimuksissaan todenneet, että harjoitus tekee mestarin. Voidaan kuitenkin päätellä, että vaikka kaikista ei kuitenkaan tule mestareita niin ympäristöllä ja läheisten tuella on suuri merkitys. Motivaation merkitys musiikillisen eksperttiyden taustalla on selvä. Ilman motivaatiota ei soittourakaan käynnisty eikä jatku. Tunneperäiset motiivit ovat muusikolle tärkeitä, jotta jo nuorena jaksetaan harjoitella.

Lapsuuden kodissa sisäistetyt ulkoiset kannustimet kuten kehuminen ja hyvä soitin ovat varmasti myös tärkeitä sisäisen motivaation kehittymiselle ja ylläpitämiselle. Vanhempien esimerkki ja kannustus ovat olleet keskeisiä tekijöitä, jotta jo varhain lapsena aloitettu soittoura on jatkunut sittemmin ammattimuusikon uralle ja siitä eteenpäinkin.

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tekeminen on ollut minulle mieluisaa, koska olen halunnut jo pitkään saada enemmän tutkittua tietoa lahjakkaista oppijoista ja ennen kaikkea musiikillisesti lahjakkaista oppijoista. Tosin minua ihmetyttää, miksi tuoreita tutkimustuloksia lahjakkuudesta ei ole Suomessa juurikaan saatavilla? Lahjakkuushan kiehtoo kuitenkin meitä jokaista ainakin jossain mielin.

Kuten Uusikylä toteaa, että lahjakkuutta voidaan tarkastella ainakin psykologian, kasvatustieteen, lääketieteen ja yhteiskuntatieteiden kannalta niin yhdenkin tarkastelukulman valottaminen avaa mielenkiintoisia näkymiä kokonaisvaltaiseen lahjakkuuden tarkasteluun (Uusikylä, 1994, 5).

Olen itse todennut, että musiikillisesti lahjakkailla opiskelijoilla joita opetan, on hyvä itsetunto. He ovat sosiaalisia ja heidän minäkäsityksensä on vahva ja luottamus omaan oppimiseen on korkea. Heillä on luovia ideoita ja tulevaisuuden unelmia ja he ovat motivoituneita oppimaan ja kokeilemaan uutta. Musi-

kaalisesti lahjakkaat nuoret myös nauttivat opiskelusta eri oppimisympäristöissä ja odottavat oppimisympäristöltään alati uusia haasteita. Olen havainnoinut vuosien varrella, että muusikko-opiskelijat arvostavat myös omaa rauhaa ajatella ja harjoitella. Koska toimin myös opinto-ohjaajana oppilaitoksessa, joudun hyvinkin henkilökohtaisesti paneutumaan opiskelijoihini asioihin ja heidän opintosuorituksiinsa. Opintosuoritukset ovat yleisesti ottaen erinomaisia ja opiskelijoilla on korkea itsekritiikki suorittaa kurssit mahdollisimman täydellisesti. Täydellisyyteen pyrkiminen on monille kuin pakkomielle ja olenkin yrittänyt aina välillä rohkaista, että ainahan kurssin voi uusia jos ei heti mene opiskelijan toivomalla tavalla. Opiskelijoiden hyvistä opintosuorituksista kertovat tilastot, joita teemme vuosittain valmistuvista opiskelijoista. Heidän sijoittumisensa jatko-opintoihin ovat hyvät. Parin viime vuoden tilastojen perusteella viidestäkymmenestä (50) opiskelijasta on tiedossamme, että 46 opiskelijaa on saanut jatko-opintopaikan joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa.

Maijala ja Karma ovat aloittaneet uuden tutkimuksen muusikkojen parissa. Odotan innolla tutkimuksen tuloksia. Tutkimus koskee perimän ja ympäristön vaikutuksen merkitystä muusikkojen elämässä.

Jäin itse vielä pohtimaan sitä, että miten paljon muusikko-opiskelijoilla on sitkeyttä, itsepäisyyttä ja kunnianhimoa? Tutkimuksessani en ottanut kantaa monenkaan ammattiopiskelijan kaksoistutkinnon suorittamiseen samanaikaisesti musiikkiopintojen aikana. Noin 25 % Joensuun konservatorion muusikon koulutusohjelman opiskelijoista suorittaa lukio-opintoja samanaikaisesti musiikkialan opintojensa aikana. Työpäivät ovat pitkiä. Opiskelijan päivärytmi on seuraava: aamulla lukioon ja iltaisin musiikkiopintoihin. Päivän pituus on normaalisti 10 – 12 tuntia ja jopa pitempäänkin konsertti- ja bändijaksoilla. Tämä vaatii motivaatiota ja sitkeyttä nuorelta sitoutua useaksi vuodeksi pitkiin päiviin. Viikonloputkin kuluvat useimmilla vielä konservatoriolla harjoitellessa soittamista tai laulamista.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää itselleni, kuinka voisin paremmin ymmärtää opiskelijoitani ja samalla kehittää omaa opetustani. Oma käsitys oppivasta ihmisestä ja tiedon luonteesta sekä näistä johdettu käsitys oppimisesta on selvästi selkiintynyt tämän tutkimukseni myötä. Oppimisen

ohjaaminen on niin perin vaikeaa. Laadukas opetus- ja ohjaustyö ja sen jatkuva kehittäminen on opettajalle välttämätöntä. Ellei opettajalla ole käsitystä ja riittävää teoreettista tietämystä oppimisesta ja sen kehittämisestä ei opettaja itse tai oppijatkaan kehity. Opettaminen on tiiviisti sidoksissa oppimiseen sekä yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen opiskelijoiden kanssa. Opettajan tulee olla valpas ja kehittää oppimisen ohjaamistaan ja toimintaympäristöään jatkuvasti. Hyvä opettaja osaa luoda sellaisia oppimisympäristöjä, jotka herättävät oppijassa kysymyksiä ja auttavat häntä konstruimaan vastauksia ymmärtäen, mihin ollaan pyrkimässä. Opettajana minun tulisikin virittää opiskeltavien asioiden kannalta tärkeitä ja opiskelijoiden luovuutta inspiroivia kysymyksiä, jotta opiskelijoiden ajattelu- ja ymmärtämisvalmiudet harjaantuisivat. Keskeistä oppimisessa onkin oppimisen valmiuksien oppiminen. Opettajan roolin tulisi olla enemmänkin oppimistilanteiden järjestäjä. Oppijan roolin tärkeyden tukeminen oppimisprosessissa antaa opettajallekin haastetta ja virikkeitä. Opettaja oppijoita ohjaava ja oman alansa asiantuntija, jonka tulee kunnioittaa opiskelijoiden mielipiteitä ja erilaisia tulkintoja.

Opettaja on mielestäni luovalle ja lahjakkaalle oppijalle ohjaaja, joka ymmärtää opiskelijaa ja hänen tarpeitaan. Opettajalla tulee olla hyvä kuuntelemisen taito ja montaa muutakin roolia opettajan tulee hallita, jotta hän pärjäisi lahjakkaiden oppijoidensa kanssa. Opettajan oma persoonallisuus, minäkuva ja ihmiskäsitykset säätelevät koko ajan hänen toimintaansa. Samoin opettajan käsitys oppimisesta, opettamisesta ja omasta motivaatiosta ohjaukseen joutuvat välillä lujille lahjakkaiden oppijoiden kanssa. Olen itse pyrkinyt viime aikoina opettaessani erityttämään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Tämä on onnistunut pienryhmäopetuksessa, jossa joko opiskelijat itse ovat valinneet ryhmän tai minä olen tehnyt ryhmäjaon. Tällöin nopeammin eteneville ja enemmän tietoa haluaville on ollut mahdollista antaa lisätehtäviä ja lisähaasteita jonkin tunnin aiheen pohtimisessa.

Toivonkin, että osaisin arvostaa tulevaisuudessa enemmän opiskelijoitani. Viihdyn muutekin heidän kanssaan oppitunneilla ja opinto-ohjaajana. Kuten tutkimukseni alussa totesin, niin musiikinopiskelijat ovat haastavia ja mielenkiintoisia oppijoita. En varmasti olisi jatkanut oppilaitoksessa näinkään kauan,

ellen saisi opettaa luovia ja innostavia musiikinopiskelijoita joilta itse olen oppinut varmasti enemmän kuin olen heille antanut.

LÄHTEET

Florida, R. 2005. Luovan luokan esiinmarssi. Miten se muuttaa työssäkäyntiä, vapaa-aikaa, yhteiskuntaa ja arkielämää. Talentum. Tammer-Paino Oy. Tampere.

Gardner, H. 1983. Frames of Mind. A theory of multiple intelligences. Heinemann.

Goleman, D. 1998. Tunneäly. Lahjakkuuden koko kuva. Otavan kirjapaino. Keuruu.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki. Yliopistopaino.

Hirsijärvi, S. , Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Gummerus.

Karma, K. 1980. The Ability to Structure Acoustic Material as a Measure of Musical Aptitude. 5. Summary and Conclusions. Bulletin no 52. Institute of Education, University of Helsinki.

Karma, K. 1986. Musiikkipsykologian perusteet. Suomen Musiikkitieteellinen Seura. Offset Oy. Helsinki.

Kotiranta, P. Aivoissa soi ihmeellinen orkesteri. Helsingin Sanomat 31. 12. 2007.

Leskinen, J. (toim.) 1995. Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla. Kuluttaja-tutkimuskeskus. Ykköspaino Oy.

Maijala, P.P. 2003. Muusikon matka huipulle. Soittamisen eksperttiys huippusoittajan itsensä kokemana. Väitöskirja. Studia Musica 20. Sibelius-Akatemia. PB-Printing Oy. Helsinki.

Miller, A. 1984. Lahjakkaan lapsen ragedia ja todellisen itseyden etsintä. WSOY:n graafiset laitokset. Juva.

Ruokonen, I. 2005. Estonian and Finnish gifted children in their learning environments. Doctoral dissertation. University of Helsinki, Faculty of Behavioral Sciences, Department of Applied Sciences of Education. Yliopistopaino. Helsinki.

Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turun yliopisto. Täydennyskoulutuskeskuksen julkaisu nro 43.

Uusikylä, K. 1994. Lahjakkaiden kasvatusta. WSOY:n graafiset laitokset, Juva.

Uusikylä, K. & Piirto, J. 1999. Luovuus. Taito löytää rohkeus toteuttaa. Opetus 2000. Atena Kustannus. WSOY. Juva.

Uusikylä, K. 2003. Vastatulia. Inhimillisen kasvatuksen ja koulutuksen puolesta. Opetus 2000. PS-Kustannus. WS Bookwell. Juva.

Uusikylä, K. 1996. Isät meidän. Luovaksi lahjakkuudeksi kasvaminen. Kari Uusikylä ja PS-viestintä Oy. WSOY:n graafiset laitokset. Juva.

TEEMAHAASTattelun Kysymykset

Taustatiedot

1. Sukupuoli: tyttö / poika
2. Opintojen aloittamisvuosi: 2006 / 2007

Muusikon Ura

2. Onko perheessäsi muita musiikkia harrastavia tai musiikin kanssa toimivia henkilöitä ?
 - a) äiti
 - b) isä
 - c) sisko(t)
 - d) veli(veljet)
 - e) muita sukulaisia (isoäiti/isoisä jne.)

Mikäli vastasit yllä oleviin kohtiin kyllä, niin voisitko tarkentaa kysymystä lisää. Toimiiko joku/jotkut perheenjäsenistäsi työkseen musiikin alalla (mainitse ammatti).

3. Milloin aloitit soittamisen ja mikä oli ensimmäinen instrumenttisi?
4. Oletko saanut ammattimuusikon opetusta ja mistä asti?
5. Montako vuotta olet ollut Musiikkiopistossa?
6. Oletko vaihtanut instrumenttia soittourasi alkuajoista? Mikä instrumentti?
7. Montako tuntia harjoittelet omatoimisesti viikossa (arvio) ?

Kiitos vastauksestasi!